

Хорхе Луїс Борхес.

Письменник і мислитель

Хорхе Луїс Борхес – аргентинський прозаїк, поет і публіцист, визнаний одним з найвидатніших письменників ХХ сторіччя. 24 серпня 2019 року йому виповнилося б сто двадцять років.

24 серпня 1899, Буенос-Айрес — 14 червня 1986, Женева

Постать Хорхе Луїса Борхеса досить суперечлива і загадкова. Багато критиків і надто вибагливі читачі минулого були заворожені незрівнянною ерудицією Борхеса. Наведемо лише дещо з життя письменника.

Повне ім'я Борхеса – Хорхе Франсиско Ісідоро Луїс Борхес Асеведо. Його батько, професійний юрист, а згодом — професор психології, зібрав величезну бібліотеку англійської класичної і філософської літератури. Саме він прищепив синові любов до англійської літератури. **«Якби мене попросили назвати головну подію мого життя, – пізніше зізнався Борхес, – я згадав би про відвідування батьківської бібліотеки. Власне кажучи, іноді мені здається, що я ніколи її не покидав».**

«З самого мого дитинства, коли батька вразила сліпота, у нас в родині ... малося на увазі, що мені належить здійснити в літературі те, чого обставини не дали зробити моєму батькові. Це вважалося само собою зрозумілим ... Очікувалося, що я буду письменником...» (Х. Л. Борхес).

Пристрасть до книг зародилася в Хорхе ще в дитинстві і прогресувала разом зі сліпотою. Книги стали для майбутнього письменника провідниками

в величезний, непізнаний світ, який був і схожий і не схожий на реальний. І цей світ вимагав постійного осягнення, знань, інтуїції. Борхес, крім англійської та французької, самостійно опанував німецьку мову, щоб краще зрозуміти філософію Шопенгауера. Книга для Борхеса – це не просто джерело знань, це цілий світ, «бібліотека», в яку укладено весь Всесвіт.

«На якійсь полиці в якомусь шестиграннику (вважали люди) стоїть книга, яка містить суть і короткий виклад всіх інших: якийсь бібліотекар прочитав її і став подібний до Бога», – пише Борхес в своїй «Вавилонській бібліотеці».

Багатогранність Борхеса справді вражаюча. Він складав для радіо сентиментальні пісні в дусі міського романсу та публікував глибоко наукові есе. Він підписував протести проти свавілля аргентинських військових, а в цей час критики оголошували його письменником, що тікає від реальності. Хтось кидав йому вслід обурене «фашист», а він, у свою чергу, публікував антифашистські памфлети. Є мало кому відомий інспектор міських ринків і почесний доктор найбільших університетів світу, лауреат безлічі літературних премій. Та все це одна людина – Хорхе Луїс Борхес, видатний аргентинський письменник і мислитель. Це визначення, напевно, можна вважати найбільш точним. Хоча письменник не раз стверджував, що він сам як би нереальний і є лише обставини, що виникають навколо якоїсь істоти.

Біографія письменника примітна тим, що, будучи майстром короткого оповідання, поетом і публіцистом, він оновив мову художньої літератури і відкрив шлях новому поколінню іспано-американських романістів. Талановитий прозаїк зробив внесок у розвиток жанру фентезі і став одним з родоначальників руху магічного реалізму в латиноамериканській новелістиці ХХ століття. У фантастичних за сюжетами новелах, вигадках-притчах (збірки «Вигадані історії», «Алеф», «Рядки піщинок, що біжать») він створив свій світ «знань—лабіринту—загадок», в яких читач виступає і як співавтор, і як співзагадник. Проблема пошуку виходу з лабіринту стала основною в творчості письменника, їй присвячені новели «Вавилонська бібліотека», «Тлінь, Укбар, Орбіс Терціус, або Третій світ». Борхес нагадує, що лабіринт винайдений людиною, але він же і повинен знайти вихід з нього. Письменник пропонує сприймати життя як обертається лабіринт.

1937 року Борхес знаходить місце, перебуваючи в якому можна оглядати світову історію і культуру, — він влаштовується на роботу в бібліотеку в передмісті Буенос-Айреса, а 1955-го його призначають директором Національної бібліотеки Аргентини.

Статуя письменника біля Національної бібліотеки Аргентини, директором якої Борхес працював з 1955 року

Роки роботи бібліотекарем (1937-1946 р.р.) Борхес згодом називав «дев'ять глибоко нещасливих років», хоча саме в той період з'явилися перші його шедеври. Після приходу до влади Перона в 1946 р Борхес був звільнений з бібліотечної посади.

З часом у нього почав катастрофічно падати зір: далися ознаки нещасний випадок, невдала операція і тяжка спадкова хвороба (останні п'ять поколінь чоловіків-Борхесів помирали абсолютно сліпими).

Продовжуючи свій «шлях читача», у середині 50-х років Борхес очолює кафедри німецької й англійської літератури в університеті Буенос-Айреса, тим самим вдало доповнюючи образ бібліотекаря образом викладача, учителя літератури.

Починаючи з 60-х років Хорхе Луїс Борхес — визнаний метр світової літератури, увінчаний численними нагородами і званнями, серед яких Міжнародна премія книговидавців (1961), літературна премія Латинської Америки (1970), премія Мігеля Сервантеса (1980), найвищі ордени Великобританії, Франції, Італії, Перу, Чилі, ФРН, Ісландії.

Іноді його називають «Великий Сліпий ХХ століття». Провідні університети світу обирають його своїм почесним професором. Сліпота не завадила письменнику продовжити роботу над власними творами, які він диктував матері, що стала його особистим секретарем, а потім особистої помічниці Марії Кодама, що супроводжувала письменника в поїздках по світу і в 1986 році стала його другою дружиною.

Серед найпопулярніших творів письменника – «Книга піску», «Дім Астеріона», «Сад перехрещених стежок», «Вавилонська бібліотека», «Легенда», «Слова і речі» та інші.

Цікаво, що незважаючи на величезний внесок Борхеса в світову культуру, він жодного разу не став лауреатом Нобелівської премії, хоча кілька разів був номінований на її здобуття.

Детальніше ознайомитись з біографією Хорхе Луїса Борхеса, сторінками його творчості можна посилаючись на:

- <https://24smi.org/celebrity/31683-khorkhe-luis-borkhes.html>
- <http://stuki-druki.com/authors/Borges.php>
- http://ae-lib.org.ua/texts/dubin_borges_biography_ru.htm
- https://uk.wikipedia.org/wiki/Хорхе_Луїс_Борхес
- <https://ichebник.ru/argentina/968-khorkhe-luis-borkhes>
- http://www.ae-lib.org.ua/texts/terterian_borges_ru.htm
- http://uzrf.ru/publications/istoriya_i_bolezni/borhes/
- <http://www.ukrcenter.com/Література/Хорхе-Луїс-Борхес/Життя-та-творчість>
- <https://creativpodiya.com/posts/4263>
- <https://starylev.com.ua/club/article/intelektualne-vsesyllya-horhe-luyisa-borhesa>
- <https://regnum.ru/news/cultura/2469610.html>
- <http://gefter.ru/archive/15168>
- <https://www.liveinternet.ru/users/4373400/post364431983/>
- <http://zarlitra.in.ua/borhes-1.html>

Деякі твори можна прочитати за посиланнями:

- Хорхе Луїс Борхес. Вавилонская библиотека. http://www.library.ru/lib/book.php?b_uid=42
- Хорхе Луїс Борхес. Алеф. Прозові твори <http://flibusta.site/b/532811/read>
- <http://tululu.org/a2840/>
- https://www.twirpx.com/files/fiction/foreign/russian_10/borhes_horhe_luis/
- Хорхе Луїс Борхес. Повні тексти творів <https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=81>